

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

ГЕРИН ІРИНА БОГДАНІВНА

УДК 658.153

**ВИЗНАЧЕННЯ ПОТРЕБИ ПІДПРИЄМСТВА В ОБОРОТНИХ
КОШТАХ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ЇХ СКЛАДУ (НА ПРИКЛАДІ ТДВ
«МЕДОБОРИ»)**

**Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа
та страхування»**

**АВТОРЕФЕРАТ
дипломної роботи
на здобуття освітнього рівня «магістр»**

Тернопіль – 2019

Дипломною роботою за освітнім рівнем «магістр» є рукопис.

Робота виконана на кафедрі економіки та фінансів Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Дячун Ольга Дмитрівна
Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя
доцент кафедри економіки та фінансів

Рецензент: доктор економічних наук, професор
Павликівська Ольга Іванівна
Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя
професор кафедри бухгалтерського обліку та аудиту

Завідувач кафедрою економіки та фінансів О.В. Панухник

Захист відбудеться «23» грудня 2019 р. о. 10⁰⁰ годині на засіданні
екзаменаційної комісії №1 у Тернопільському національному технічному
університеті імені Івана Пулюя за адресою: 46001, м. Тернопіль, вул. Білогірська
50, навчальний корпус № 10, ауд.143.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На тлі євроінтеграційних зрушень в Україні перед підприємствами постають стратегічні завдання з виведення вітчизняної економіки зі стану рецесії, яка простежується останнім часом. У першу чергу це стосується забезпечення продовольчої безпеки країни і виходу на нові та розширення існуючих міжнародних ринків збуту промислової продукції, а саме: виробництво висококонкурентної продукції.

У цьому випадку ресурсний потенціал товаровиробників є матеріальною передумовою і відправною точкою здійснення таких процесів. При цьому його головні складові - рівень та ефективність використання - безперечно, визначають кінцеві результати промислового виробництва. Проте реалії сьогодення свідчать про розбалансованість матеріального забезпечення господарств як в плані співвідношення основних коштів до оборотних із відсутністю чіткого нормування потреби останніх, так і в плані відмежування більшістю керівників від прийняття політики комплексного управління оборотними коштами з пошуком шляхів прискорення їх оборотності. Тобто без створення дієвого підходу до ресурсозабезпеченості господарств як спонукального мотиву збільшення виробництва продукції всі намагання у виконанні стратегічних завдань уряду будуть марними. У цьому разі потреба в оборотних коштах промислових підприємств повинна визначатися шляхом науково обґрунтованого їх нормування як у розрізі складових елементів, так і за основними галузями діяльності. І від того, наскільки правильно вони будуть визначені, об'єктивно залежить величина всього ресурсного потенціалу товаровиробника.

Питання забезпечення необхідної величини оборотних коштів у структурній будові всього ресурсного капіталу підприємств завжди залишається актуальним науковим дослідженням. Так, розробка методичних основ і практичних рекомендацій із формування оборотних коштів за напрямом свого функціонування та ефективність їх використання у виробничій сфері здійснена цілою плеядою вчених-економістів, серед яких: М. Я. Дем'яненко, В. Я. Плаксієнко, Г. Ф. Білоусенко, П. А. Лайко, В. Г. Андрійчук, А. Н. Поддєрьогін, М. Ф. Огійчук, О. Є. Гудзь та багато інших. Високо оцінивши напрацювання науковців, необхідно зауважити, що поряд із цим залишаються невирішені питання щодо механізму нормування у визначенні потреби оборотних коштів за їх елементним складом в умовах ринкових відносин функціонування промислових підприємств.

Метою даної випускної роботи є дослідження теоретичних основ та практичних аспектів визначення потреби в оборотних коштах, а також оптимізації їх складу та структури.

Завданнями даної роботи є:

- з'ясування поняття, сутності та складових оборотних коштів підприємства;
- визначення джерел формування оборотних коштів підприємства;
- розгляд методичного інструментарію визначення потреби в оборотних коштах та оцінки ефективності їх використання;
- загальна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства;
- аналіз стану та структури оборотних активів підприємства;
- оцінка ефективності використання оборотних коштів на підприємстві;
- оцінка потреб підприємства в оборотних коштах;
- механізми підвищення ефективності управління оборотними коштами

підприємства;

- проектування логістичної системи – напрям покращення оборотності виробничих запасів та готової продукції підприємства;

- раціоналізація системи управління дебіторською заборгованістю підприємства – напрямом вивільнення оборотного капіталу;

- вдосконалення контролю за формуванням та використанням оборотних коштів на підприємстві;

- прогнозування ефективності впровадження системи планування потреб та підвищення оборотності оборотних коштів підприємства;

- пропонування механізму оптимізації структури оборотних коштів підприємства в перспективному періоді.

Об'єктом дослідження виступає фінансово-господарська діяльність підприємства ТДВ «Медобори», а предметом дослідження є процес визначення та задоволення потреби в оборотних коштах підприємства.

В роботі використані наступні методи дослідження, зокрема: спостереження, узагальнення, логічного аналізу, реалізація поставлених у науковому дослідженні завдань проводилася з використанням статистичного, економіко-математичного та графічного методів.

Інформаційною базою є праці українських і закордонних фахівців в галузі теорії і практики в аспекті визначення потреби та оптимізації структури оборотних коштів підприємства; матеріали наукових конференцій, періодичної преси; річні звіти підприємства ТДВ «Медобори».

Наукова новизна представленого дослідження полягає у наданні ґрунтовних пропозицій раціоналізації визначення потреби в оборотних коштах та оптимізації їх структури. Зокрема в науковому дослідженні запропоновано проектування логістичної системи, модель управління дебіторською заборгованістю та модель контролю за станом оборотних коштів на підприємстві.

Практична значимість роботи полягає в тому, що запропоновані заходи і рекомендації можуть бути використані для раціоналізації формування та використання оборотних коштів різногалузевих вітчизняних підприємств.

Методологічною та науковою базою дослідження є опрацювання чинного законодавства і наукової літератури з питань оцінки стану та розробки напрямів ефективного використання оборотних коштів вітчизняного підприємства, а також найновіша довідкова, періодична і статистична література.

Апробація результатів дослідження. Основні результати представленого в магістерській роботі дослідження висвітлені на II міжнародному студентському науковому форумі «Креативна економіка очима молоді» у 2-х томах (29-31 березня 2018 р.).

Структура і обсяг роботи: випускна робота складається з вступу, шести розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (98 найменувань). Загальний обсяг випускної роботи становить 138 сторінок комп'ютерного тексту, містить 28 таблиць, 27 рисунків та 6 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** магістерської роботи відображено актуальність теми дослідження, встановлено мету та завдання, предмет та об'єкт, методи та інформаційну базу дослідження, а також описано наукову новизну, теоретичні та практичне значення і апробування отриманих результатів.

У **першому розділі** «Теоретичні підходи визначення потреби в оборотних

коштах підприємства» з'ясовано поняття, сутність та складові оборотних коштів підприємства, визначено джерела формування оборотних коштів підприємства, розглянуто методичний інструментарій визначення потреби в оборотних коштах та оцінки ефективності їх використання. Автором досліджено те, що оборотні кошти - це кошти, які забезпечують безперервність в процесі виробництва, реалізації продукції та отримання прибутку; складаються з виробничих фондів та фондів обігу та приймають вартісну форму. Визначення джерел формування оборотних коштів є важливим завданням для підприємства, оскільки вони забезпечують безперервний процес виробництва, а їх нестача може привести до скорочення виробництва, а як наслідок до зменшення прибутку.

Автором відзначено, що для оцінки оборотності оборотного капіталу використовуються такі показники: коефіцієнт оборотності, тривалість одного обороту, коефіцієнт закріплення, коефіцієнт оборотності запасів, готової продукції, дебіторської заборгованості, період погашення дебіторської заборгованості, вивільнення оборотних коштів за рахунок прискорення оборотності та ін. Аналізуючи стан оборотних коштів, необхідно розглядати усі фактори впливу, виявляти ті, що негативно впливають на стан цих коштів і розробляти конкретні заходи для усунення таких причин.

Визначення планової потреби в оборотних коштах передбачає розробку норм відносно тривалої дії і нормативів на конкретний період - рік (як правило), півріччя, квартал. Це досягається за проведення таких робіт: а) визначення норм запасів за статтями нормованих оборотних коштів; б) встановлення одноденного витрачання матеріальних цінностей, виходячи із кошторису витрат на виробництво; в) визначення нормативу оборотних коштів за кожною статтею в грошовому вираженні проводиться множенням одноденних витрат в грошовому вираженні на відповідну норму запасу в днях; г) розрахунок сукупного нормативу, або загальної потреби в оборотних коштах, на підприємстві проводиться підсумовуванням нормативів за окремими статтями; д) заключний етап нормування - визначення норм та нормативів за окремими статтями оборотних коштів для підрозділів підприємств, де використовуються матеріальні цінності та виготовляється продукція.

У **другому розділі** «Аналіз ефективності управління та визначення потреби в оборотних коштах на підприємстві (на прикладі ТДВ «Медобори»)» загальна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства, аналіз стану та структури оборотних активів підприємства, оцінка ефективності використання оборотних коштів на підприємстві, оцінка потреби підприємства в оборотних коштах. Об'єктом дослідження виступало підприємство - товариство з додатковою відповідальністю «Медобори», котре створено метою здійснення оптової торгівлі зернопродуктами і виробництва продуктів борошномельної промисловості. Основним видом діяльності підприємства ТДВ «Медобори» є оптова та роздрібна торгівля зерном та борошном і переробка зерна пшениці.

Узагальнивши результати стану та структури оборотних коштів підприємства ТДВ «Медобори» необхідно відмітити зростання загального обсягу оборотних активів підприємства за рахунок приросту запасів та дебіторської заборгованості. Поряд із цим, в структурі оборотних активів необхідно відмітити наявність запасів, питома вага яких становила 43,72% та дебіторської заборгованості – 45,99%. В структурі оборотних активів спостерігається зниження питомої ваги запасів та зростання питомої ваги дебіторської заборгованості, що негативно впливає на якість оборотного капіталу та швидкість (ліквідність) його обертання.

Виходячи з проведеного аналізу грошових коштів на підприємстві ТДВ

«Медобори», можна зробити висновок про підвищення ефективності організації управління оборотними коштами, приріст збалансованості надходження та витрачання грошових коштів. Проте рівень ефективності залишається на невисокому рівні, що обумовлює необхідність підвищення ефективності управління грошовими коштами на підприємстві.

Проаналізувавши потреби підприємства у оборотних коштах автором відзначено, що норматив потреби в оборотних коштах на формування запасів підприємства ТДВ «Медобори» за період 2014-2018 рр. зростає із 957,75 тис.грн. у 2014 році до рівня 1801,05 тис.грн. у 2018 році, за весь досліджуваний період значення показника зростає на 1801,05 тис.грн., при цьому темп зростання показника становив 100%, протягом останніх двох років значення показника зростає на 1094,91 тис.грн., при цьому показник зростання становив 155,06%.

У **третьому розділі** «Підвищення ефективності формування та використання оборотних коштів на підприємстві ТДВ «Медобори»» представлено механізми підвищення ефективності управління оборотними коштами підприємства, визначено напрями проектування логістичної системи як напряму покращення оборотності виробничих запасів та готової продукції підприємства, подано напрями раціоналізації системи управління дебіторською заборгованістю підприємства – напрямок вивільнення оборотного капіталу, запропоновано вдосконалення контролю за формуванням та використанням оборотних коштів на підприємстві.

Автором відзначено, що для підвищення ефективності формування та використання оборотних коштів на підприємстві ТДВ «Медобори» та оптимізації їх структури автором запропоновано ряд заходів. Забезпечувати пришвидшення формування і використання оборотних коштів за рахунок забезпечення скорочення тривалості виробничого циклу за рахунок інтенсифікації виробництва, краща організація матеріально-технічного постачання, прискорення процесу відвантаження продукції, скорочення часу знаходження ресурсів в дебіторській заборгованості, підвищення рівня маркетингових досліджень, спрямованих на прискорення руху товарів від виробника до споживача;

В аспекті оптимізації постачання необхідних матеріальних ресурсів (сировини та матеріалів) на підприємство ТДВ «Медобори» пропонується використовувати логістичну систему «Just in time» («Точно в строк»), яка дає можливість синхронізувати поставки необхідних ресурсів із виробничим процесом. Основні переваги використання даної системи для підприємства ТДВ «Медобори» – це короткий виробничий цикл, висока оборотність активів; відсутність або надзвичайно низький рівень витрат на зберігання виробничих і товарних запасів.

Важливим завданням вивільнення оборотного капіталу та ефективного його подальшого використання є раціоналізація управління дебіторською заборгованістю підприємства. В роботі запропонована модель даного управління, котра передбачає реалізацію сім взаємопов'язаних етапів, зокрема: 1. Аналіз дебіторської заборгованості у попередньому періоді; 2. Формування принципів політики управління зобов'язаннями; 3. Визначення можливої суми фінансових засобів, які інвестують у дебіторську заборгованість по товарному та споживчому кредиту та визначення об'єму грошових коштів, якими розпоряджується організація для погашення боргів; 4. Формування системи умов із дебіторами; 5. Формування процедур інкасації дебіторської заборгованості; 6. Забезпечення використання форм рефінансування дебіторської заборгованості; 7. Побудова ефективної системи контролю за рухом та своєчасною інкасацією дебіторської заборгованості.

Важливо здійснювати повноцінний контроль за оборотністю оборотних коштів із закріпленням центрів відповідальності. В роботі запропонована модель такого контролю.

У **четвертому розділі** «Спеціальна частина» визначено тенденції розвитку вітчизняного ринку зерна, а також досліджено конкурентоспроможність підприємства ТДВ «Медобори» на ринку зерна. Протягом досліджуваного періоду спостерігається зростання урожайності сільськогосподарських культур в цілому, та зернових та зернобобових культур зокрема, що обумовлено підживленням ґрунтів, використанням новітніх засобів їх обробки, стимулювання живлення рослин та якісний захист від шкідників, що в цілому дало значний ефект. Спостерігалось зростання обсягів виробництва зернобобових та зернових культур в нашій країні, відбувалося за рахунок зростання їх питомої ваги в загальній посівній площі сільськогосподарських угідь, а також збільшення їх урожайності.

Основними конкурентами на локальному ринку є ТОВ «Тернопільська зернова компанія», ПП «Край», ТОВ «Агробізнес». Результати оцінювання свідчать про високі конкурентні можливості (поряд із підприємством ТОВ «Тернопільська зернова компанія») підприємства ТДВ «Медобори» на локальному ринку, при цьому підприємство лідирує за чинниками – якість продукції (яка є дуже високою), персонал підприємства (який є досить кваліфікований) та комфорт (комфортно себе почувають споживачі продукції).

У **п'ятому розділі** «Обґрунтування економічної ефективності» здійснено прогнозування ефективності впровадження системи планування потреб та підвищення оборотності оборотних коштів підприємства, представлено напрями оптимізації структури оборотних коштів підприємства в перспективному періоді. За результатами прогнозування ефективності впровадження системи планування потреб на підприємстві ТДВ «Медобори» нами відмічено, що протягом прогнозного періоду підприємству необхідно буде збільшити обсяги реалізації продукції на 50% щорічно та з урахуванням тенденції приросту у відповідності до представленого рівняння екстраполяції, що вплине на необхідність збільшення товарних запасів розмір яких зростатиме навіть із врахуванням 15,4% планового їх скорочення.

При цьому зростатиме загальна потреба в товарах від фактичного рівня на 13733 тис.грн. у 2018 р. до 53000 тис.грн. за прогнозний період 2021 р. Відповідно керівництву підприємства, слід акумулювати необхідний обсяг товарних запасів в натуральних одиницях, при цьому у базовому періоді показник становив 4000 тон у 2019 році, 6000 тон., у 2020 році та 10000 т. у 2021 році. Поряд із зростанням рівня закупівлі необхідних товарних запасів спостерігатиметься наявність витрат на транспортування та зберігання. Показник у 2019 році становитиме 318,68 тис.грн., у 2020 році 478,01 тис.грн., у 2021 році 796,69 тис.грн.

Важливо оптимізувати розмір дебіторської заборгованості. Даний факт обумовлює необхідність коригувальних дій до зниження розміру дебіторської заборгованості підприємства ТДВ «Медобори» у перспективному періоді, основними серед яких повинні стати: проведення зваженої на реалії економічних відносин політики комерційного кредитування; формування мотиваційних чинників зниження рівня дебіторської заборгованості (знижки в разі дострокового погашення боргу, безкоштовна доставка продукції, переваги в подальшій оплаті за продукцію); реструктуризації рівня дебіторської заборгованості із використанням факторингових операцій.

Відповідно, результати аналізу свідчать про те, що при значенні показника покриття 1,5 структура є оптимально і забезпечує максимальні показники

ліквідності та платоспроможності, відповідно необхідно змінити структуру оборотних активів збільшивши запаси на 5695 тис.грн., знизивши показник дебіторської заборгованості на 5936 тис.грн., та забезпечити зростання найбільш ліквідних активів до показника 7200 тис.грн.

Встановлення показника на рівні 1,5 забезпечуватиме ряд позитивних переваг, а саме: підприємство виконуватиме всі вимоги в аспекті досягнення ліквідності і матиме значні можливості щодо зміни вартості відповідних статей. Поряд із цим, зменшення розміру оборотних коштів можливе лише за рахунок погашення дебіторської заборгованості. Мінімізація розміру дебіторської заборгованості обумовлює необхідність побудови ефективної системи контролю за її управлінням та вимагає реалізацію механізмів своєчасної її оплати. Залежно від рівня вагомості клієнтів для підприємства ТДВ «Медобори» слід сформувати у разі своєчасної та повної оплати за реалізовану продукцію додаткову систему знижок; запровадити систему часткової та повної передплати за постачання виготовленої продукції новим покупцям та реалізовувати постійний контроль рівня їх платоспроможності на основі фінансової звітності; активно застосовувати акредитивну форму розрахунків у співпраці із іноземними споживачами.

У шостому розділі «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» досліджено особливості охорони праці на підприємстві ТДВ «Медобори», представлено напрями проведення оцінки можливості виникнення вторинних уражаючих факторів на об'єкті і заходи щодо їх обмеження та зниження уражаючої дії, подано механізми забезпечення управління ЦЗ та реагуванням на НС на підприємстві (цеху) відповідного профілю (за напрямиами підготовки).

ВИСНОВКИ

В даній випускній кваліфікаційній роботі представлено теоретичні підходи та практичні дослідження визначення потреб підприємства ТДВ «Медобори» в оборотних коштах, оптимізація їх складу та забезпечення підвищення ефективності їх управління. За результатами дослідження нами визначено наступне:

1. Оборотні кошти являють собою кошти, що забезпечують безперервність процесу виробництва, реалізації продукції та одержання необхідного розміру прибутку; складаються з виробничих фондів та фондів обігу і приймають вартісну форму.

2. Оборотні кошти підприємств відіграють важливу роль в організації кругообігу фондів, так як підприємства, котрі працюють на основі комерційного розрахунку, повинні володіти значною майновою та оперативною самостійністю з тою умовою, щоб вести справу рентабельно і нести відповідальність за прийняті рішення.

3. За рахунок власних оборотних коштів покривається мінімальна потреба підприємства в оборотному капіталі, серед них виділяють такі: статутний фонд; відрахування від прибутку; цільове фінансування та цільові надходження; приріст постійних пасивів.

4. Об'єктом дослідження виступало підприємство - товариство з додатковою відповідальністю «Медобори», котре створено метою здійснення оптової торгівлі зернопродуктами і виробництва продуктів борошномельної промисловості. Підприємство відноситься до підприємств харчової галузі промисловості та займається виробництвом борошна (вищого та першого гатунку). Основним видом діяльності підприємства ТДВ «Медобори» є оптова та

роздрібна торгівля зерном та борошном і переробка зерна пшениці.

5. Узагальнивши результати аналізу основних техніко-економічних показників підприємства ТДВ «Медобори» необхідно відмітити підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, про що свідчить збільшення показників доходів від реалізації та чистого прибутку фінансово-господарської діяльності, а на фоні зростання прибутковості збільшуються показники рентабельності активів та власного капіталу. До позитивних тенденцій також слід віднести зростання показників оборотних активів та власного капіталу досліджуваного підприємства, що свідчить про приріст виробничого потенціалу та зростання фінансової міцності (надійності) підприємства. Негативними тенденціями є зростання показників собівартості реалізації продукції та поступове зростання позичкового капіталу для фінансування фінансово-господарської діяльності підприємства.

6. Узагальнивши результати стану та структури оборотних коштів підприємства ТДВ «Медобори» необхідно відмітити зростання загального обсягу оборотних активів підприємства за рахунок приросту запасів та дебіторської заборгованості. Поряд із цим, в структурі оборотних активів необхідно відмітити наявність запасів, питома вага яких становила 43,72% та дебіторської заборгованості – 45,99%. В структурі оборотних активів спостерігається зниження питомої ваги запасів та зростання питомої ваги дебіторської заборгованості, що негативно впливає на якість оборотного капіталу та швидкість (ліквідність) його обертання.

7. Виходячи з проведеного аналізу грошових коштів на підприємстві ТДВ «Медобори», можна зробити висновок про підвищення ефективності організації управління оборотними коштами, приріст збалансованості надходження та витрачання грошових коштів. Проте рівень ефективності залишається на невисокому рівні, що обумовлює необхідність підвищення ефективності управління грошовими коштами на підприємстві.

8. Аналізуючи потреби підприємства у оборотних коштах слід відзначити, що норматив потреби в оборотних коштах на формування запасів підприємства ТДВ «Медобори» за період 2014-2018 рр. зростає із 957,75 тис.грн. у 2014 році до рівня 1801,05 тис.грн. у 2018 році, за весь досліджуваний період значення показника зростає на 1801,05 тис.грн., при цьому темп зростання показника становив 100%, протягом останніх двох років значення показника зростає на 1094,91 тис.грн., при цьому показник зростання становив 155,06%.

Протягом досліджуваного періоду змінюються одноденні витрати на утримання залишків товарів, якщо у базовому 2015 році значення показника становило 100,96 тис.грн., у 2018 році показник зростав до рівня 250,56 тис.грн., за досліджуваний період спостерігається зростання нормативу оборотних коштів у товарах, при цьому показник збільшувався на 149,6 тис.грн. за останні два роки або на 25,2%, а за весь досліджуваний період значення показника збільшується на 250,56 тис.грн. або на 100%. Відповідний показник – нормативу оборотних коштів в товарах у 2014 році складав 12,19 днів. і збільшується до рівня 17,28 днів у 2018 році, відповідне зростання показника за весь період становить 5,09 днів, а за останні два роки показник збільшується на 0,74 дня або на 4,47%.

Сукупний норматив обігових коштів, який визначає мінімальну потребу підприємства в оборотному капіталі збільшується, що свідчить про приріст ефективності використання оборотних активів та подальше нарощування сукупного рівня оборотного капіталу на підприємстві ТДВ «Медобори». Загальна норма всіх обігових коштів у базовому 2014 році становила 36865 тис.грн., у 2015 році показник знижується до 2,187 тис.грн., а у 2018 році

показник становив 1,122 тис.грн.

Узагальнюючи результати проведеного дослідження необхідно відмітити зростання потреби досліджуваного підприємства в оборотному капіталі, що обумовлює приріст показників фінансово-господарської діяльності, а саме виробництва та реалізації продукції ТДВ «Медобори». В аспекті підвищення ефективності формування та використання оборотного капіталу на підприємстві ТДВ «Медобори» нами запропоновано ряд заходів, зокрема:

А. Забезпечувати пришвидшення формування і використання оборотних коштів за рахунок забезпечення скорочення тривалості виробничого циклу за рахунок інтенсифікації виробництва, краща організація матеріально-технічного постачання, прискорення процесу відвантаження продукції, скорочення часу знаходження ресурсів в дебіторській заборгованості, підвищення рівня маркетингових досліджень, спрямованих на прискорення руху товарів від виробника до споживача;

Б. В аспекті оптимізації постачання необхідних матеріальних ресурсів (сировини та матеріалів) на підприємство ТДВ «Медобори» пропонується використовувати логістичну систему «Just in time» («Точно в строк»), яка дає можливість синхронізувати поставки необхідних ресурсів із виробничим процесом. Основні переваги використання даної системи для підприємства ТДВ «Медобори» – це короткий виробничий цикл, висока оборотність активів; відсутність або надзвичайно низький рівень витрат на зберігання виробничих і товарних запасів.

В. Важливим завданням вивільнення оборотного капіталу та ефективного його подальшого використання є раціоналізація управління дебіторською заборгованістю підприємства. В роботі запропонована модель даного управління, котра передбачає реалізацію 7 взаємопов'язаних етапів, зокрема: 1. Аналіз дебіторської заборгованості у попередньому періоді; 2. Формування принципів політики управління зобов'язаннями; 3. Визначення можливої суми фінансових засобів, які інвестують у дебіторську заборгованість по товарному та споживчому кредиту та визначення об'єму грошових коштів, якими розпоряджується організація для погашення боргів; 4. Формування системи умов із дебіторами; 5. Формування процедур інкасації дебіторської заборгованості; 6. Забезпечення використання форм рефінансування дебіторської заборгованості; 7. Побудова ефективної системи контролю за рухом та своєчасною інкасацією дебіторської заборгованості.

Г. Актуальним на сьогодні завданням в аспекті постачання матеріальних ресурсів та товарів, а також забезпечувати зростання реалізації готової продукції є впровадження логістичних принципів та формування логістичної інфраструктури в межах даного підприємства. Зазначене дасть можливість мінімізувати витрати транспортування та складування продукції, створюватиме можливість оптимізації постачання товарів та тримання на складі готової продукції даного підприємства.

Д. Здійснювати повноцінний контроль за оборотністю оборотних коштів із закріпленням центрів відповідальності. В роботі запропонована модель такого контролю. При здійсненні контролю окремих складових оборотних коштів на підприємстві ТДВ «Медобори» слід розробляти спеціальну програму перевірки із зазначенням повного переліку контролюючих робіт, завдань, а також відповідальних за їх виконання виконавців. При складанні програми контролю слід враховувати, що вона повинна бути обґрунтованою та гнучкою, тобто враховувати умови роботи об'єкта, що контролюється, тенденції його розвитку, цілі контролю та витрати часу на його проведення.

Реалізація запропонованих заходів забезпечуватиме зростання оборотності

оборотних коштів, вивільненню додаткових фінансових ресурсів та стимулюватиме зростання ділової активності досліджуваного підприємства.

За результатами прогнозування ефективності впровадження системи планування потреб на підприємстві ТДВ «Медобори» нами відмічено, що протягом прогнозного періоду підприємству необхідно буде збільшити обсяги реалізації продукції на 50% щорічно та з урахуванням тенденції приросту у відповідності до представленого рівняння екстраполяції, що вплине на необхідність збільшення товарних запасів розмір яких зростатиме навіть із врахуванням 15,4% планового їх скорочення. При цьому зростатиме загальна потреба в товарах від фактичного рівня на 13733 тис.грн. у 2018 р. до 53000 тис.грн. за прогнозний період 2021 р. Відповідно керівництву підприємства, слід акумулювати необхідний обсяг товарних запасів в натуральних одиницях, при цьому у базовому періоді показник становив 4000 тон у 2019 році, 6000 тон., у 2020 році та 10000 т. у 2021 році.

Результати дослідження оптимізації оборотних коштів досліджуваного підприємства засвідчують, те що забезпечення вимог формування оптимальної структури оборотних коштів підприємства лежить в площі максимізації показників ліквідності та платоспроможності. При цьому, під час обрання найбільш приємливого варіанту структура оборотних коштів необхідно враховувати потреби підприємства в оборотних активах та визначати реальні можливості підприємства ТДВ «Медобори», щодо досягнення даних параметрів.

Відповідно, результати аналізу свідчать про те, що при значенні показника покриття 1,5 структура є оптимально і забезпечує максимальні показники ліквідності та платоспроможності, відповідно необхідно змінити структуру оборотних активів збільшивши запаси на 5695 тис.грн., знизивши показник дебіторської заборгованості на 5936 тис.грн., та забезпечити зростання найбільш ліквідних активів до показника 7200 тис.грн.

Встановлення показника на рівні 1,5 забезпечуватиме ряд позитивних переваг, а саме: підприємство виконуватиме всі вимоги в аспекті досягнення ліквідності і матиме значні можливості щодо зміни вартості відповідних статей. Поряд із цим, зменшення розміру оборотних коштів можливе лише за рахунок погашення дебіторської заборгованості. Мінімізація розміру дебіторської заборгованості обумовлює необхідність побудови ефективної системи контролю за її управлінням та вимагає реалізацію механізмів своєчасної її оплати. Залежно від рівня вагомості клієнтів для підприємства ТДВ «Медобори» слід сформулювати у разі своєчасної та повної оплати за реалізовану продукцію додаткову систему знижок; запровадити систему часткової та повної передплати за постачання виготовленої продукції новим покупцям та реалізовувати постійний контроль рівня їх платоспроможності на основі фінансової звітності; активно застосовувати акредитивну форму розрахунків у співпраці із іноземними споживачами.

Праці опубліковані за темою дослідження

Герин І.Б. Сутність та складові оборотних коштів підприємства / І.Б.Герин // II Міжнародного студентського наукового форуму «Креативна економіка очима молоді» (04 квітня 2019 р.) / Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль, 2019. – Т.2. – 90 с. (с. 89-90).

АНОТАЦІЯ

Герин І.Б. Визначення потреби підприємства в оборотних коштах та оптимізація їх складу (на прикладі ТДВ «Медобори»). – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – ТНТУ ім. І. Пулюя. – Тернопіль, 2019.

Об'єктом дослідження виступає фінансово-господарська діяльність підприємства ТДВ «Медобори».

Метою даної випускної роботи є дослідження теоретичних основ та практичних аспектів визначення потреби в оборотних коштах, а також оптимізації їх складу та структури.

В роботі використані наступні методи дослідження, зокрема: спостереження, узагальнення, логічного аналізу, реалізація поставлених у науковому дослідженні завдань проводилася з використанням статистичного, економіко-математичного та графічного методів.

У даній роботі досліджено теоретичні основи визначення потреби підприємства в оборотних коштах та оптимізація їх складу. Здійснено аналіз фінансово-господарського стану підприємства ТДВ «Медобори». Проведено оцінку стану та структури грошових коштів підприємства, а також ефективності їх використання. Запропоновано шляхи підвищення ефективності формування та використання оборотних коштів підприємства.

Ключові слова: оборотні кошти, дебіторська заборгованість, оперативний контроль, грошові кошти, запаси.

SUMMARY

Geryn I.B. Determining the needs of the enterprise in working capital and optimizing their composition (for example, Medobory TD). - Manuscript.

Research for the Master's degree in specialty 072 «Finance, Banking and Insurance». - TNTU them. I. Pulia. - Ternopil, 2019.

The object of the study is the financial and economic activity of the enterprise «Medobory».

The purpose of this graduation thesis is to study the theoretical foundations and practical aspects of determining the need for working capital, as well as optimizing their composition and structure.

The following research methods are used in the work, in particular: observation, generalization, logical analysis, implementation of the tasks set out in the scientific research were carried out using statistical, economic-mathematical and graphical methods.

This paper investigates the theoretical basis for determining the needs of the enterprise in working capital and optimizing their composition. The analysis of the financial and economic condition of the enterprise «Medobory» is carried out. The condition and structure of the cash of the enterprise, as well as the efficiency of their use were evaluated. The ways of increase of efficiency of formation and use of working capital of the enterprise are offered.

Keywords: working capital, accounts receivable, operational control, cash, inventories.